

TA'LIM SOHASI BO'YICHA JANUBIY KOREYA VA O'ZBEKISTON O'RTASIDAGI HAMKORLIK JARAYONLARI

Esonaliyev Asadulloh G'iyosiddin o'g'li

Farg'ona Davlat Universiteti Tarix yo'nalishi 4-bosqich talabasi
sidvbd750@gmail.com

Annotatsiya *Janubiy Koreyada ta'lim optimal holatdaligi hamda O'zbekistoning Janubiy Koreya davlati bilan mustaqillikdan keyingi yillardagi jarayonlari ushbu maqolada yoritiladi. Madaniy, ilmiy-texnikaviy aloqalarini xolisona, haqqoniy yoritish, O'zbekiston Respublikasi va Koreya Respublikasi o'rtasidagi ikki tomonlama ilmiy hamda madaniy hamkorlik jarayonlari tavsiflash ham maqolaning asosini tashkil etadi. Mustaqillikning dastlabki yillarida, Janubiy Koreya bilan ta'limning har qaysi yo'nalishida ikki tomonlama shartnomalar imzolandi. Shu bo'yicha ta'limning qator sohalarida ikki mamlakatda ham tubdan o'zgarishlar amalga oshirilganligini ushbu maqolada ko'rishimiz mumkin.*

Аннотация *В данной статье рассматривается оптимальное состояние образования в Южной Корее и процессы, происходящие в Узбекистане и Южной Корее в годы после обретения независимости. Беспристрастное и правдивое освещение культурных, научных и технических связей. В основу статьи положено описание процессов двустороннего научного и культурного сотрудничества между Республикой Узбекистан и Республикой Корея. В первые годы независимости с Южной Кореей были подписаны двусторонние соглашения во всех сферах образования. В данной статье мы видим, что в обеих странах произошли фундаментальные изменения в ряде областей образования.*

Abstract *The optimal state of education in South Korea and the processes of Uzbekistan and South Korea in the years after independence are covered in this article. Unbiased and truthful coverage of cultural, scientific and technical relations. The description of bilateral scientific and cultural cooperation processes between the Republic of Uzbekistan and the Republic of Korea forms the basis of the article. In the early years of independence, bilateral agreements were signed with South Korea in every field of education. In this article, we can see that fundamental changes have been made in both countries in a number of areas of education.*

Kalit So'zlar *Janubiy Koreyada ta'lim, boshlang'ich ta'lim, oliy ta'lim, hamkorlik, KOIKA, Havkon, fillial, koreys maktablari, Yaponiya, memorandum.*

Ключевые Слова *Образование в Южной Корее, начальное образование, высшее образование, сотрудничество, KOIKA, Havkon, филиал, корейские школы, Япония, меморандум.*

Key Words *Education in South Korea, primary education, higher education, cooperation, KOIKA, Havkon, affiliate, Korean schools, Japan, memorandum.*

KIRISH

Janubiy Koreya hozirgi kunda ta'lim sifati va taraqqiyot darajasi bo'yicha dunyoning yetkachi mamlakatlaridan biriga aylangan. Chunonchi Janubiy Koreyaning ta'lim tizimi, xususan, maktablari to'g'risida ma'lumotlar juda kam. Janubiy Koreya ta'lim tarbiya tizimi Yaponiyalikiga juda o'xshash hisoblanadi. Janubiy Koreya Yaponiya va Xitoy o'rtasida joylashganligi sababli bu yaqinlik mamlakat madaniyatiga kuchli ta'sir o'tkazgan.

Bugungi kunda mamlakatimizning Koreya davlati bilan aloqlari tobora mustahkamlanayotgan bir paytda mazkur mamlakat ta'lim tizimini o'rganish alohida dolzarb masalalaridan biriga aylandi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METADOLOGIYASI

Koreys mo'jizasining omillaridan biri mehnatsevar aholisi bo'lsa, yana bir jihati Janubiy Koreyadagi o'ziga xos ta'lim tizimidir. Ushbu mamlakatning ta'lim tizimi besh bosqichli: o'qish — boshlang'ich maktabda 6 yil, ikkinchi bosqich maktabida 3 yil, yuqori maktabda 3 yil, kollejda 2 yil, universitetda esa 4 yildan iborat. Faqat boshlang'ich va ikkinchi bosqich maktabida ta'lim olish majburiy hisoblanadi. Maktablarda ko'pincha matematika, koreys va ingliz tillari, aniq va ijtimoiy fanlarga ko'proq ahamiyat beriladi. E'tiborlisi, barcha ta'lim muassasalarida yuqori tezlikdagi internetdan foydalanish imkoniyati mavjud. Koreys o'quvchilari maktabda 12 yil mobaynida ta'lim oladilar. Koreys maktablarida o'quvchilarning reytingi muntazam ravishda tuzib boriladi va bu reytingda imkon qadar yuqori o'rinlarni egallash o'ta muhimdir, chunki oldinda universtetlarga kirish imtihonlari bor [1].

“Xavkon” deb nomlanuvchi (Yaponiyada “dzyuku” larga o'xshatma) maxsus o'quv muassasalari o'quvchilarning maktab dasturidagi o'quv fanlarini yeterli darajada o'zlashtirishlariga yordam berish bilan shug'ullanadi. Koreys ota-onalari bizning ota-onalar kabi o'z farzandlarining qarshiliklariga qaramay, ularni qo'shimcha umumtalim kurslariga jo'natadilar. Hozirgi paytda musiqa, balet, rassomlik bilan uzviy bog'liq bo'lgan an'anaviy husnixat, shuningdek albatta chet tili o'quv kurslari urf bo'lgan.

Nufuzli o'quv muassasalarida tahsil olib, jamiyatda o'z o'rniga ega bo'lishga intilish va oila qurishni jiddiy qadam sifatida e'tirof etish tendensiyasi yuzaga kelishi natijasida bugungi kunda o'rtacha turmush qurish yoshi qizlar uchun 26 yoshni, yigitlar uchun 29 yoshni tashkil qilmoqda. Janubiy Koreyada xuddi bizdagiga o'xshash farzandlarning biri ota-ona bilan umrbod yashab, ularga izzat-ikrom ko'rsatadi, har tamonlama qo'llab quvvatlaydi [2]. Bu esa farzanlarda vatanparvarlik hissini uyg'otib, ta'limga bo'lgan e'tiborni ortayotganligini ko'rsatadi desak mubolog'a bo'lmaydi.

NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasining birinchi prezidenti Islom Karimovning “Yuksak ma'naviyat yengilmas kuch” asarida quyidagi fikrlarni uchratamiz “Agar biz dunyo tarixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, boshqa xalqlar ham ozodlik va mustaqillikni qo'lga kiritish, milliy tiklanish, o'z davlatchiligini, havas qilsa arziydigan fuqarolik jamiyatini mustahkamlash jarayonida ana shunday fazilatlariga tayanib va suyanib, barcha sohalarda – bu iqtisodiyot yoki ijtimoiy hayot bo'ladimi, madaniyat, ta'lim – tarbiya va ilm-fan bo'ladimi o'zining beqiyos ichki qobiliyat va salohiyatini ishga solish, uni ro'yobga chiqarish hisobidan taraqqiyotga erishganini ko'ramiz. Masalan, Yaponiya va Janubiy

Koreyani olaylik. Bu mamalaktalarning ikkinchi jahon urushidan keyin qanday o'gir ahvolga tushib qolganini hammamiz yaxshi bilamiz. Xo'sh, ular nimaning evaziga qisqa davr ichida bu qadar rivojlanishga erisha oldi? Axir, bu o'lkalarda mo'l-ko'l tabiiy xomashyo manbalari, mineral resurslari deyarli yo'q-ku. Albatta, bu borada o'sha paytda dunyoda mavjud bo'lgan siyosiy omillar xalqaro vaziyatning ta'sirini inkor etib bo'lmaydi [3]. Lekin yapon va koreys xalqi asrlar davomida shakllanib, katta bunyodkor kuchga aylangan o'ziga xos milliy ma'naviyati hisobidan ham rivojlangani bugungi kunda hech kimga sir emas. Shuning uchun "yapon mo'jizasi", yoki "koreys mo'jizasi" haqida gap ketganda, taniqli ekspert va mutaxassislar ham birinchi galda "yapon xarakteri", "koreys tabiati" degan iboralarni tilga oladi. Tabiiyki, ular bu o'rinda avvalo mazkur xalqlarga mansub ma'naviy fazilatlarini nazarda tutadi. Ya'ni bu xalqlarning ichki dunyosi va irodasi ma'naviyat negizida yanada toblangan, kamolga yetgan.

MUHOKAMA

Fikrimiz davomida, Koreyaning sobiq prezidenti Li Myon Bakning fikrlarini aytib o'tish joiz koreys farzandi haqida "Agar bolalar ota-onalari shu payt qayerda va nima bilan mashg'ulliklarini bilib turishsa, ularga oilada alohida tarbiya berishning hojati yo'qdir.

Shunday qilib ikki davlat o'rtasidagi do'stlik va hamkorlikni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Koreyslar "chxodin xakkyo" deb ataydigan boshlang'ich maktabga 7 yoshdan 13 yoshgacha bo'lganlar qatnaydi. Bu yerda 6 yoshdan o'qishi boshlanganlar ham topiladi. O'qish muddati — 6 yil hisoblanadi. Koreys tili, matematika, aniq fanlar, ijtimoiy fanlar, chet tillar, tasviriy san'at va musiqa o'rganiladigan fanlarga kiradi. Odatda ushbu fanlarning barchasi bir nafar sinf rahbari tomonidan o'qitiladi. Biroq ba'zi ixtisoslashtirilgan fanlarni boshqa o'qituvchi o'tishi mumkin. Ta'lim tizimining boshlang'ich maktabdan o'rta maktabga o'tish bosqichi turli imtihonlar natijasi asosida emas, balki faqat o'quvchining yoshiga qarab belgilanadi. XX asrning 80-yillari oxirigacha ingliz tili odatda ikkinchi bosqich maktabidan o'qitila boshlangan, biroq hozir u boshlang'ich maktabning 3-sinfidan o'tiladi. Koreys tili grammatik nuqtayi nazardan ingliz tilidan ancha farq qiladi [4]. Shuning uchun ingliz tilini o'rganish katta qiyinchilik bilan kechadi. Janubiy Koreyada davlatga qarashli boshlang'ich maktablardan tashqari qator xususiy maktablar ham mavjud.

Janubiy Kreya oliy o'quv yurtlarning dasturlari davlat muassasalarinikiga ozmi-ko'pmi mos keladi, ammo u ancha yuqori darajada amalga tatbiq etiladi: kam sonli o'quvchilarga ko'p o'qituvchilar dars beradi, qo'shimcha fanlar o'qitiladi va umuman, ta'limning yuqori standartlari joriy etiladi. Biroq ularda o'qish narxi ancha yuqori. Sinf rahbarining obro'si balandligi hammamizga ma'lum [5]. Koreys tilida ikkinchi bosqich maktabi "chunxakkyo" deb nomlanadi. So'zma-so'z tarjima qilinganda "o'rta maktab" degan ma'noni anglatadi. Koreys ikkinchi bosqich maktabi 3 sinfdan iborat. Aksariyat o'quvchilar unda o'qishni 12 yoshda boshlab, 15 yoshda tugatadi.

Ikkinchi bosqich maktabi o'z o'quvchilariga boshlang'ich maktabga qaraganda ancha yuqori talablar qo'yadi. Deyarli, har doim o'quvchilar hayotining boshqa jihatlari kabi

kiyim va soch turmagi qat'iy tartibga olinadi. Boshlang'ich maktabda bo'lgani kabi o'quvchilar kunning asosiy qismini sinfdoshlari bilan bir sinfda o'tkazadilar, ammo har bir fan o'z o'qituvchisi tomonidan o'qitiladi. Sinf rahbarlari (koreyscha "tamim sonsennim") o'quvchilar hayotida muhim rol o'ynaydi va boshqa yurtlardagi hamkasblariga qaraganda katta obro'ga ega [6].

Bugungi kunda O'zbekiston O'zbekiston va Janubiy Koreya bilan yaqin hamkordir. Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Janubiy Koreya davlatining hamkorligini shunday izohlagan edi. "Janubiy Koreya O'zbekistonning ishonchli va ustuvor sherigi" deb ta'kidlagan edilar.

Mamlakatimiz oliy o'quv yurtlari Janubiy Koreyadagi 45 dan ortiq ilmiy-tadqiqot muassasasi bilan hamkorlik o'rnatgan. Poytaxtimizda Koreya Respublikasining to'rtta universiteti filiali ochilgan. Shuningdek, Farg'ona shahrida O'zbekiston – Koreya Xalqaro Universiteti o'z faoliyatini olib bormoqda. Xususan Farg'ona davlat universiteti akademik litseyida ham KOICA bilan hamkorlikda koreys tili kurslari tashkil qilingan [7]. Fan, ta'lim va madaniyat sohasidagi hamkorliklar faol rivojlanmoqda. 1992 -yildan O'zbekistonda Koreya Respublikasining O'zbekistondagi elchixonasi qoshida koreys ma'rifat markazi faoliyat yuritmoqda, unda 1000 dan ortiq kishi har yili koreys tilini o'rganmoqda. Bundan tashqari, koreys tili O'zbekistonning 22 ta maktab va kollejida va 5 ta oliy o'quv yurtida o'qitiladi (uchta oliy o'quv yurtida koreys tiliga ixtisoslashgan kafedra mavjud). Seuldagi xorijiy tadqiqotlar Koreys universitetida koreys talabalari koreys tilini o'rganishi mumkin bo'lgan Markaziy Osiyo tadqiqotlari kafedrasini ochilgan.

XULOSA

Bugungi kunda ikki mamlakat o'rtasida qo'shma ilmiy loyihalar amalga oshirilmoqda. O'zbekistonning televidion kanallarida Janubiy Koreya filmlari berib boriladi. Ijodiy jamoa yo'nalishi bo'yicha doimo almashinuv amalga oshiriladi. O'zbekistonda turli sohalarda janubiy koreyalik ko'ngillilar KOIKA yo'nalishi bo'yicha ishlaydilar. Shunday qilib, koreys va o'zbek xalqi ma'naviy jihatdan bir-biriga yaqin bo'lganligi ular o'rtasidagi umumiy aloqalarni davlatlar darajasida, tadbirkorlik o'rtasida va ikki xalq miqyosida to'g'ri va istiqbolli yo'lga solinishiga yordam berdi va o'zining mustahkam zaminiga ega bo'ldi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. –Toshkent: O'zbekiston, 2011.
2. Mirziyoyev.Sh.M.Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik T.:2021
3. Каримов. И .А. Юксак маънавият енгилмас куч.-Т.:Манавият .2008.
4. Ли Мён Бак .Мўжиза содир бўлмайди. Т.: Ўзбекистон. 2009.
5. Marifat .uz 11.10.2019 yil.Janubiy Koreya taraqqiyotidagi ikkinchi m'ojiza
6. Xurriyat gazetasi 2014-yil 2-iyul 28 son
7. V.S .Xan Koreya tarixi ,T.: "Baktria-press" 2013.